

XABIER SALUTREGI, DIRECTOR DEL DIARI 'EGIN'

Text: ALBERT GARCIA I MARC PRATS / Fotos: 'EGIN'

"El boicot a 'Egin' és flagrant"

En aquesta entrevista l'actual director del diari 'Egin', Xabier Salutregi (Bilbao, 1950), parla del paper del seu diari en l'espectre social i polític basc, del tractament dels GAL en els mitjans de comunicació i de la situació política que viu actualment Euskadi.

Aquesta entrevista és d'unes setmanes abans que la detenció de dos redactors d'*Egin* acusats de pertinença a ETA no tornés a situar el diari *abertzale* en l'ull de l'huracà. EL TEMPS, naturalment, ha volgut completar-la amb noves preguntes a Salutregi, el qual ha pres la decisió de no fer declaracions a cap mitjà de comunicació. "Però si us pot ajudar –ens digué via telefònica la setmana passada– us enviaré per fax el comunicat oficial de l'empresa del diari i l'article que he escrit sobre el cas i que apareixerà en l'edició de diumenge". I realment l'article no deixa lloc a dubtes sobre la seva posició: "(...) A vegades no ens resta sinó plorar amb orgull clandestí, empassar-nos la incomoditat i mirar amb serenitat el futur del present que dos amics s'han encarregat de plantar-nos en el camí, per recordar-nos el nostre vertader sentit i que el camí cap a la llibertat és amarg (...) Andoni, Ferrando, el metge no em deixa dir que estic amb vosaltres. Ja ho sabeu, això no és una xurreria. Com us repetia, això és un diari".

—Quin espai ocupa Egin en la societat basca?

—Som un instrument del món *abertzale* i sobretot d'esquerres. Però, de fet, *Egin*, més que no pas un diari polític, és un diari més social que no sembla creure la gent de la resta de l'estat. No solament donem una realitat política determinada, sinó que incidim molt en els moviments socials. Des del primer moment, hem tingut aquesta vocació pel feminisme, l'ecologia, la insubmissió

i tot el que sorgeix al voltant dels marginats. Donem més importància a tot això que no a cap altra cosa.

—Egin ha tingut obstacles per donar veu a aquests sectors precisament?

—No. Al principi hi va haver un treball realment dur per a implantar-nos dins aquests esquemes pe-

riodístics, però ara hi ha una estreta relació entre el lector i el diari, un aspecte que ens beneficia a tots, a ell i a nosaltres.

—I obstacles legals?

—Sí. Hem estat el diari més perseguit per tots els sectors a qui no agrada la nostra línia. Hem sofert atemptats, han posat unes quantes bombes a la redacció del diari, tenim dos membres del diari morts en atemptats –un redactor en cap i un corresponçal—. Per una sèrie d'informacions que hem donat, ens han portat als jutjats; i mai, sinó en dues ocasions, no ens han condemnat. El tercer director d'aquest diari, per exemple, va ser condemnat a un any de presó, tot i que no va haver de complir la condemna; i va ser, simplement, perquè havíem publicat unes esqueles, no pas per una informació truculenta. En concret, va ser per un poema que acompanyava l'es-

quela, una tradició que s'ha implantat al nostre país aquests darrers deu o quinze anys.

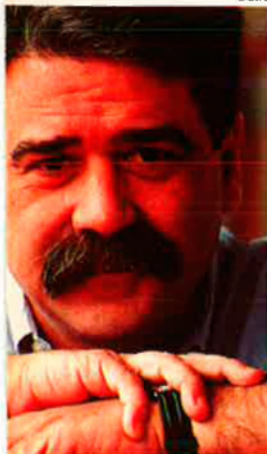
—Quan heu tingut més dificultats, abans, durant la gènesi del diari, o ara?

—Ara és el moment més dur que passa el diari, tant en l'aspecte financer com de persecució política. En un principi *Egin* va haver de sofrir els rigors

"Nosaltres, a 'Egin', no pretenem fer la fotografia de la realitat d'aquest poble, nosaltres ens esforcem a fer la radiografia de la realitat, a veure l'origen dels fets."

EGIN

del boicot institucional; és a dir, som un diari que no rep publicitat institucional: ni de les institucions de Madrid o de les empreses que en depenen (INI, RENFE...), ni de les institucions basques. Fins fa cinc anys encara rebíem publicitat de les institucions basques. Hi va haver una època, durant el govern bipartit de Vitòria (PNB-PSE), que es donava un cas curiós: les conselleries que depenien del PNB ens oferien publicitat i les dels socialistes, no. Però ara el boicot ja és flagrant. A més, miren de criminalitzar-nos constantment, cada vegada que hi ha una convulsió política.

—*Han rebut cap mena de fustigament pel fet de publicar informacions sobre els GAL?*

—Sí, sobre els GAL i sobre la corrupció en general. Per exemple, l'atemptat a José Antonio Santamaría, fa tres anys. Santamaría havia estat futbolista i era molt conegut a la capital guipuscoana. Nosaltres n'havíem tret els draps bruts, perquè sabíem la seva relació amb el món del contraban del tabac i més coses. El nostre equip d'investigació ho va descobrir i ho vam publicar. Quan el van matar hi va haver algú, em sembla que de l'Ajuntament de Sant Sebastià, que va llançar la proclama: "Això ha passat perquè a *Egin* ja havien fet sortit el nom de Santamaría i l'havien implicat en això i en allò..." El que passa és que no s'adonaven que nosaltres havíem publicat la informació sis mesos després del *Diario 16*. I, és clar, allò del *Diario 16* es va oblidar i tothom va concentrar les seves iras contra aquest diari. Aquí és quan comença realment la criminalització d'*Egin* d'una forma claríssima. Fins llavors hi havia hagut insinuacions, però des d'aquell dia els mitjans de comunicació i tots els dirigents polítics ens assenyalen amb el dit.

El segon cas clar va ser l'atemptat al sergent de l'Ertzaintza, Joseba Goikoetxea. El senyor Goikoetxea ens havia portat dues vegades als tribunals perquè l'anomenàvem *cabezón* —apel·latiu amb què el coneixien al cos de l'Ertzaintza—, però sempre vam guanyar nosaltres. No era cap altre el litigi que teníem amb aquest senyor. El maten en un atemptat a Bilbao i dos o tres dies després l'Ertzaintza irromp a la redacció d'*Egin* amb una ordre judicial del jutge Bueren. No ho sé..., però jo he vist operatius de la guàrdia civil molt més civilitzats que no pas ell. Ho van capgirar tot. S'ho van endur tot. Això va desembocar en la detenció i en l'empresonament de Pepe Rei durant uns quants mesos. Ara es troba en llibertat provisional.

—*Com ha tractat Egin el cas GAL comparativament amb els altres mitjans de comunicació?*

—Els altres mitjans gairebé s'han limitat a reflectir els fets, no s'han atrevit a pensar en veu alta. Nosaltres, en canvi, hem mirat d'oferir des de les nostres pàgines la intuïció que tenia tothom. Però, és clar, no en teníem proves.

—*Ni proves, ni indicis...*

—Es clar, no teníem proves a mà per dir: Els del GAL són aquest, o l'altre, o el de més enllà; però tot s'intuïa, es veia. Amb una certa perspectiva, ho veus i saps perfectament què passa: hi ha dues parts en conflicte, els qui colpegen per l'un costat i els qui ho fan per l'altre.

—*En general, els mitjans de comunicació han donat una visió poc clara del que realment eren els GAL?*

—Jo crec que tenien por, una por terrible de dir res. És més, nosaltres també en teníem, perquè, sense proves, dius el que pots dir i t'esclafen. Però nos-

"Els altres mitjans gairebé s'han limitat a reflectir els fets sobre els GAL, no s'han atrevit a pensar en veu alta. Nosaltres, en canvi, hem mirat d'oferir des de les nostres pàgines la intuïció que tenia tothom."

altres ja vam advertir que algun dia es podria descobrir tot el "merder", perquè utilitzaven mercenaris i delinqüents i aquests, al final, si no hi ha diners, afluixen la llengua. I efectivament, es va començar a estirar per aquí. Els periodistes del *Diario 16*, Miralles i Arqués, van començar a estirar el fil des de Portugal i, a partir d'aquí, comencen a sorgir qüestions. Per exemple, nosaltres sabíem que el senyor Amedo havia tingut un accident de trànsit i que l'Ertzaintza li havia agafat un maletí amb una llista de noms i de fotografies de refugiats. Això, ho sabien tots els mitjans de comunicació, però tots callaven. Nosaltres tampoc no podíem dir-ho, perquè no en teníem proves. En definitiva, nosaltres provàvem de transmetre, sobretot amb articles d'opinió, el que hi havia darrere tot això.

—*Com veu aquesta clarificació que sembla que hi ha ara sobre tots aquests fets?*

—Tot plegat ha vingut només per l'ambició d'un diari, que es diu *El Mundo*. Perquè la batalla entre *El País* i *El Mundo* és la gran batalla del diari que va protagonitzar la transició democràtica i del que ara vol protagonitzar el regeneracionisme. I per protagonitzar aquest regeneracionisme s'ha de demostrar que hi ha corrupció i que hi ha hagut molta merda en aquesta transició. I això —aquesta certa clarificació dels GAL— ha sorgit d'aquesta batalla. Doncs benvinguda sia, perquè d'aquesta manera hem sabut força coses del podrimener que hi ha hagut aquí a Euskadi. Però el gran desconegut és encara tota l'etapa anterior dels GAL, que ara fins i tot han insinuat Arzallus i algú més. Aquí hi ha hagut morts a cabassades: el Batallón Vasco-español, l'ATE, el GANE, etc.— grups d'ultradreta que s'au-

toanomenaven antiteroristes i que van atemptar contra l'entorn d'ETA, principalment durant els anys 70.

—En general, quin paper creu que tenen els mitjans de comunicació en el conflicte basc i en la imatge que es crea d'Euskadi?

—Respecte al conflicte basc, i dins els paràmetres que es van dibuixar en el pacte d'Ajuria Enea, tenen més unitat i coherència els mitjans de comunicació, tret d'Egin, que no pas els partits polítics que van protagonitzar el pacte. Quan els partits ni tan sols s'han reunit per les discrepàncies i disputes que han tingut entre ells, ha estat la pressió dels mitjans de comunicació allò que els ha obligats a tornar-se a asseure.

—Quan diu "tret d'Egin", vol dir Egin contra tots el altres mitjans?

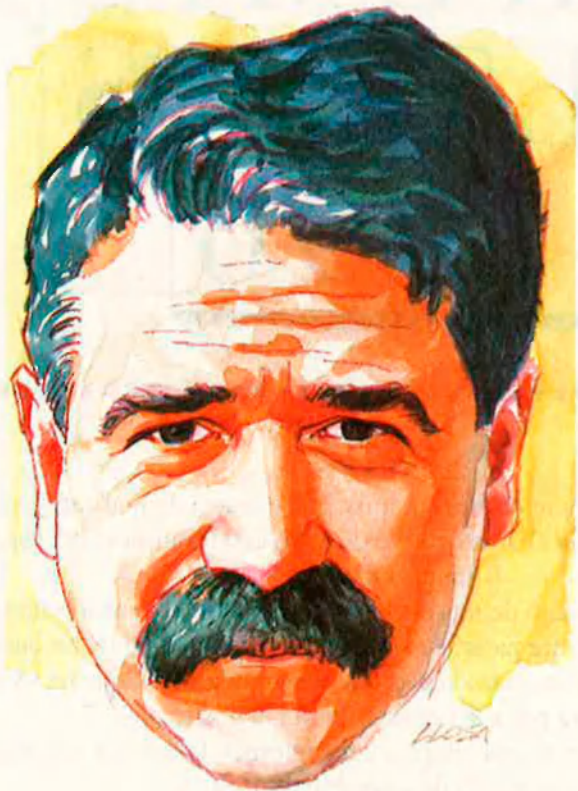
—No, nosaltres no anem contra els mitjans de comunicació, ni els mitjans de comunicació van contra nosaltres, tret d'alguna batalla esporàdica que sostenim amb *El País*. Amb la resta, hi mantenim unes relacions fins i tot cordials.

—Es pot considerar Egin un diari de partit?

—No. Es pot considerar un diari que s'esforça per reflectir el sentit d'un sector important de la població basca. Nosaltres no optem pels enunciats d'un partit polític. Per exemple, hi ha molts moviments entorn del feminisme; doncs tots els moviments feministes tenen cabuda en aquest diari, siguin de la ideologia que siguin. Nosaltres no pretenem fer la fotografia de la realitat d'aquest poble, nosaltres ens esforçem a fer la radiografia de la realitat, a veure l'origen dels fets.

—Fins a quin punt Egin és crític envers Herri Batasuna?

—Desgraciadament som poc crítics amb Herri Batasuna, però és que tampoc no ho som gaire envers la resta. Jo no esclafaré aquell, que ja es troba

—Egin és poc crític amb les accions d'ETA?

—Nosaltres som acrítics. Nosaltres, de les accions d'ETA, no en diem re. Diem el que hi ha hagut i aquí s'acaba tot plegat.

—No creu que el seu diari utilitza eufemismes a l'hora de referir-se a ETA?

—Potser hi ha eufemismes en el tractament de les accions d'ETA, i potser n'hi ha també en el tractament de l'exèrcit espanyol.

prou esclafat, i deixaré sense tocar aquells altres. Es a dir, és una qüestió d'equilibri. És clar que hi ha raons per a criticar HB, com n'hi ha per a totes les formacions polítiques, però el que no farem és abundar en les crítiques que ja els fan des d'uns altres llocs. El que no farem es tirar pedres contra la nostra pròpia teulada. Quan *El Correo Espanol* criticarà el PP i *Deia* criticarà el PNB, llavors jo començaré a creure que puc criticar HB.

—Després de més de trenta anys d'enfrontaments i de més de noucents morts, en quin punt es troba el conflicte basc?

—Crec que aquest és el moment més dur. I la cosa pitjor és que encara en poden venir de molt més durs, pel grau d'intransigència que hi ha per totes bandes. En aquests moments, no tinc cap dada que em porti a l'optimisme. Aquí s'entroquen les posicions, com en els escacs.

—Creu en les sortides negociades com les que proposa Elkarri?

—És clar que hi crec. Crec en totes le volun-

tats que es proposin de buscar camins. Una altra cosa és que tingui més fe o menys en aquests camins. Totes aquestes vies que es volen obrir, benvingudes sien, perquè és l'única fórmula que pot solucionar el contenciós. Una altra cosa és que veig impossible que es consolidi cap fórmula que no proposi una pau justa.

—Li sembla factible, canviar presos per armes?

—Home, la proposta està bé. Formulada d'aquesta manera és la primera vegada que la sento, encara que, de fet, és al cap de tothom. El que passa és que això, dins una negociació, ja cauria tot sol. Però abans s'haurien de fer alguns passos previs. Quins? Doncs, asseure's. Que ETA s'assegui a l'un cosat i el govern a l'altre, i que parlin de tot... També del dret de l'autodeterminació i de la unitat territorial, és clar.

EGIN